

Џозеф Бајден обећао је током кампање да ће заштитити начин живота америчких урођеника, али је и упозорио да САД губе трку с Кином у искоришћавању ресурса, због чега ће влада у Вашингтону ускоро морати да се одлучи – заштита индијанске земље или вађење бакра, кобалта, литијума и других руда.

Осим заговорника заштите животне средине, у највеће противнике нових рудника у Америци спадају индијанска племена. Многи од планираних рудника налазе се на местима за која је влада домородачком становништву гарантовала да ће на њима моћи да настави традиционалан начин живота у складу с природом. Ако се отворе нови рудници, од тог живота неће остати ништа, упозоравају први амерички становници.

Племя Сан Каролос Апачи тражи од власти да зауставе британско-аустралијску компанију „Рио Тинто” која настоји да недалеко од Феникса копа бакар баш на светој земљи Апача, где се одржавају светковине и верски обреди. Како је писао „Блумберг”, „Рио Тинто” се у јануару примакао корак ближе сну старом више од четврт века – да добије дозволу за рударење на овој локацији. Ипак, због противљења Апача и појединих политичара, Бајденова администрација је зауставила овај пројекат, мада га није сасвим угасила.

И поред тога што отварање ових рудника загађује животну средину, компаније попут „Рио Тинта” тврде да су лидери чистих технологија. Оне траже дозволе да копају бакар, литијум, антимон и кобалт, који су неопходни за прављење „зелених” производа. Кобалт се користи за електрична возила и турбине за ветар, док је литијум незаобилазан у електричним аутомобилима, као и у батеријама за лаптопе и паметне телефоне.

Компанија „Перпечуа рисорсиз” прибавља дозволе да у америчкој савезној држави Ајдахо вади антимон, за који се предвиђа да ће у великој мери послужити у индустрији батерија. То би био први амерички рудник антимонона, који се углавном увози из Кине. У плановима „Перпечуе” је да антимон продаје малој фирми за производњу батерија које скупљају соларну енергију и које би у будућности могле да струјом снабдевају око милион домаћинстава. У овај стартап новац је уложио и оснивач „Мајкрософта” Бил Гејтс. Највећи деоничар „Перпечуе” је бизнисмен који је подржавао Доналда Трампа и који има раширену лобистичку мрежу у Вашингтону. Уколико његова компанија добије право да рудари у Ајдахоу, то ће, и према оцени америчке Агенције за заштиту животне средине, запрљати реке и земљиште и десетковати рибе, а многи припадници тамошњих индијанских племена живе управо од риболова. Ајдахо је дом бројних напуштених рудника који су иза себе оставили пустош. Племена су већ доживљавала да морају да напусте домове због рударских компанија, које су затровале воду, земљиште и шуме и онемогућиле лов и риболов.

Како пише „Њујорк тајмс”, поменута компанија обећава новац мештанима, што становници Ајдаха називају „легалним подмићивањем”. Осим радних места, „Перпечуа” нуди да улаже у пројекте који су важни за тамошње заједнице, као и сто милиона долара за заштиту животне средине. Пројекат је поделио ову средину на људе који су против и на оне они који су за – јер се надају запослењу и расту животног стандарда.

Слична битка води се и у другим деловима Америке. Староседеоци су се побунили и против компаније која се припрема да у Невади због литијума преоре локална гробља и локације од историјског значаја на којима су се одиграли масакри над Индијанцима. Како је приметио један од мештана за „Гардијан”, „то би било исто као кад би се рудник литијума отворио на гробљу Арлингтон”, где су у Вашингтону сахрањени бројни војници пали у ратовима, као и председник Џон Кенеди.

Бајденова администрација тек треба да одлучи о коначној судбини ових рудника. Председник је обећао да ће држава улагати у зелене технологије и заштитити индијанска племена, али и упозорио да Америка каска за Кином у искоришћавању ресурса, посебно кобалта, литијума и других минерала који се користе за производњу

електричних аутомобила. Бајден је ово каскање за Кином ставио и у контекст националне безбедности, тврдећи да ће се то осетити не само у индустрији аутомобила који не испуштају штетне гасове, већ и у снабдевању енергијом и војној технологији.

У многим деловима Америке рудници су и даље значајан извор прихода и многи не желе да се одрекну производње бакра или литијума, који постају све траженији. Бајден се налази између подржавалаца рудника који очекују добит и упућују на то да су ове руде будућност и противника, који подсећају на данак што га плаћају локални становници, не само староседеоци.

Јелена Стевановић

(Политика)